

ENDARRERIMENT AGRARI I CONFLICTIVITAT PAGESA

Camp espanyol

- agricultura: cereals, olivera i vinya.
- ramaderia: ovina (llana).

Crisi cerealista

- causes: arribada de productes d'Europa (+competitius perquè eren de països amb agricultura extensiva).
- Millor transport → navegació.

- conseqüències: barxada de preus dels productes espanyols. ↓ ingressos ↓ beneficis ↓ salaris ^{jornalers}.
- protestes: la Lliga Agrària coordina les protestes per demanar aranzels protectors.
- els jornalers provoquen agitacions pagueses (primer terç del s. XX).
- solució del govern: noves barreres aranzelàries.

creixement de la producció (demanda urbana). Com?

- Noves rompedes i intensificació dels conreus (fertilitzants artificials, regadiu, mecanització, -guaret).
- Nous conreus per millorar la producció ramadera (carn i llet).
- Especialització per exportar (olivera, vinya, cítrics, ...)
- Fomentar l'augment de regadiu.
- conseqüències: de 1900 a 1930 → la producció agrària augmenta un 55%.

Altres problemes

- Rendiments escassos en els cereals: ↑ preu → menys renda per comprar productes manufacturats.
- Desigualtats al camp
 - latifundi: (Extremadura / Andalusia): vida de subsistència: conflictes socials ↓ dificulta el creixement industrial.
 - minifundi: (Galícia): subsistència → emigració.

demanen reforma agrària, els pagesos volen ser propietaris per millorar la producció.

Pagesos sense terra → Solució

- 1907: llei que permet la colonització a petits propietaris.
- 1917: repartiment de noves terres a pagesos.

Agricultura a Catalunya

- * BCN i TGN (bon regadiu i xarxa de transport): bon rendiment de l'agricultura especialitzada
- * Comarques amb sòls més pobres (cereals): productivitat més baixa.

1900-1930 → La productivitat augmenta un 8'6%.

Crisi viticultura
(important a Catalunya)

- * Causes: Fil·loxera (en 1900 s'havia estès per Catalunya).
- * Conseqüències:
 - * destrucció de milers d'hectàrees de vinya autòctona
 - * pèrdua de collites.
 - * crisi econòmica
 - * propietaris
 - * conreadorscrisi entre ells.
- * Solució: portar vinya americana immune a la fil·loxera.
 - Propietaris volen contractes + curts.
 - Rabassaires volen rabassa morta.

ELS PROGRESSOS DE LA INDÚSTRIA

1r terç del s. XX → ↑ indústria, ↓ món rural.

Canvi energètic

- * electricitat → ús comercial, fàcil transport (transformador), més econòmic.
- 1880-1914: ús en enllumenament públic i transport urbà.
- 1914-1930: ús generalitzat en la indústria → Aconseguim vencer els problemes de manca de fonts d'energia (gràcies també al petroli).
- * Catalunya utilitzava hidroelectricitat (centrals elèctriques).

Automòbil (primer terç del s. XX arriba a Espanya).

Transmissió de la informació

- * 1860 → expansió del telègraf.
- * 1920 → expansió del telèfon i emissions de ràdio.

El creixement industrial

- * 1900-1930 → el producte industrial espanyol per càpita augmenta un 60% (sobretot béns de consum i no béns d'equip).
- * Catalunya: es consolida la indústria existent (alimentària i tèxtil).
apareixen noves indústries.

* Sectors tradicionals i noves indústries

- * Alimentària.
- * Tèxtil.
- * Químic (fertilitzants, medicaments, pintures, explosius, ...).
- * Siderúrgica (Altos Hornos de Vizcaya).
- * Navals.
- * Companyies d'assegurances.
- * Elèctrica (centrals hidroelèctriques i xarxes).
- * Metal·lúrgica (automòbil i electrodomèstics) → Hispano-Suiza (cotxes).
- * Petroli → Campsa.
- * Construcció → ciment.

La diversificació de
la indústria catalana

- * Catalunya → predomini de la indústria tèxtil, però va reduir la seva importància.
- * Indústries bàsiques (mineria, energia, química, ciment i siderúrgia) **Augmenten**.
- * Indústria lleugera (cuir, calçat, paper, auts gràfiques,...) **Augmenten**.
- * Sector elèctric: **creix**. L'enllumenat elèctric s'estén per Catalunya i també s'utilitzarà l'energia elèctrica a les indústries.
 - ↳ Apareixen les **multinacionals**:
 - * La Canadenca (capital estranger).
 - * Catalana de gas y electricidad (1911)

- Cap a on anava
- la producció? → **Espanya** (ha incrementat la renda i té més capacitat de demanda).
- Què arriba de Espanya a Catalunya? productes alimentaris, semiacabats (ferro, acer, paper) i matèries primeres.
- On es localitza la indústria catalana? a Barcelona i a la seva àrea metropolitana.
- El problema de la Banca Catalana: 1930 → entra en crisi → Catalunya entra en una dependència financera de la Banca medilena o la Banca Basca.

La difusió territorial On estava la indústria espanyola? Catalunya i País Basc (principals nuclis).
de la indústria

- Madrid: 3ª regió industrial.
- Galícia: indústria conservera.
- Cornisa cantàbrica: siderúrgia i metal·lúrgia.
- València/Alacant: moble i joguina.

⚠️ Malgrat la distribució, continuen els desequilibris en la distribució de la renda.

La millora de les telecomunicacions

* Mitjans de transport.

Beneficia el creixement industrial.

* Sistemes de comunicació.

Ampliació d'infraestructures → camins, carreteres, xarxes de ferrocarril, tramvia, metro, telefonia, ràdio,...

* Entre 1900 i 1930 → es dupliquen els Km de carretera a ESP i CAT.

* Apareixen els primers trams asfaltats (automòbil).

* Xarxa telegràfica: augmenta de 29.000 Km a 41.000 Km.

* 1890. Societat General de Telèfons de BCN → Absorvida per **Telefónica** (monopoli de telefonia).

Intervencionisme de l'Estat

Com interveia

l'Estat en l'economia de les empreses?

* 1. **Ajudes**: exempcions fiscals, subsidis, comandes de l'administració.

* 2. **Proteccionisme** → aranzel duaner (1906 i 1922).

Protecció del carbó: obligació a consumir carbó espanyol per optar a ajudes públiques.

↓
↑ **preu del carbó**.

Conseqüències: " Nous sectors industrials de tecnologia + avançada.

" Augment d'infraestructures.

" Articulació del mercat interior.

" Productivitat baixa

" Preus elevats

" Poca competitivitat internacional.

Ⓞ Mirar quadre pàg. 202

L'EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA

La recuperació econòmica després del '98

- Desastre del '98 → independència de colònies → desastre econòmic
- Recuperació ràpida:
 - inflació baixa
 - reducció del deute públic
 - repatriació de molts capitals → creació de nous bancs i empreses a Espanya.

La conjuntura de la 1ª G.M.

- 1914-1918 → 1ª G.M. → Neutralitat espanyola.
- Espanya es converteix en subministradora de productes
- Increment de demanda exterior → Creixement de la producció.

Conseqüències

- Saldo positiu de la balança de pagaments.
- Increment de preus (procés inflacionari).
- Malbaratar beneficis en importar productes de luxe i no en millorar infraestructures
- Baixa el nivell de vida de les classes populars (vaguetes i reivindicacions obreres).

Beneficiaris

- siderúrgia basca.
- mineria asturiana.
- indústries tèxtils.
- metal·lúrgies catalanes.

1918: Fi de la 1ª G.M. → CRISI DE 1920-1923.

- Causa: cau la demanda dels països que van participar en la Guerra.
- Conseqüències: tancament d'empreses → desocupació (atur).

Els efectes de
la crisi de 1929

*1929. "El crack del 29" → enfonsament de les accions de la Borsa de N.Y.

CRISI INTERNACIONAL

Com va afectar a Espanya?

*Va afectar a sectors econòmics que orientaven bona part de la producció a l'exterior:

- productes agrícoles d'exportació (vi, cítrics, oli d'oliva,...).

- minerals

*Depreciació de la pesseta → es redueixen els preus dels productes espanyols en moneda estrangera → + competitivitat en les exportacions.

⊗ Com a conseqüència del proteccionisme aranzelari i el poc pes del comerç exterior de l'economia espanyola, el "crac del 29" no va afectar molt a Espanya.

ELS CANVIS SOCIALS

Transformacions econòmiques

- consolidació de les noves classes protagonistes de la industrialització burguesia proletariet
- reducció de la pagesia.
- augment de les classes mitjanes urbanes.

El món rural

- Conjunt d'Espanya: presència important durant el 1r terç del s. XX (lentitud del procés industrialitzador).
- Catalunya: menor pes de la pagesia (més industrialització i creixement urbà).
- Els grans propietaris rurals: antiga oligarquia augmenta el patrimoni rural amb la compra de terres.
↳ Grans extensions de terres a Andalusia, la Manxa i Extremadura.
nova burgesia agrària: adquireix terres per diversificar les seves inversions i les seves rendes (principalment es dedicaven a la indústria i els negocis).
↓
Tenien gran influència social, reclutava part dels polítics i de l'admin. pública.
- Els pagesos: havien disminuït, però encara tenien un % major al de la resta de l'Europa industrialitzada.
 - Propietaris: mitjans i petits.
 - Arrendataris: condicions molt diverses.
 - Jornalers: alguns eren temporers. → A Andalusia hi havien molts. Condicions precàries.
- A Catalunya creen cooperatives agràries → objectius:
 - promoure associacionisme per facilitar l'emmagatzament en cellers cooperatius.
 - Comercialitzar els mercats urbans o a l'estranger.

LA SOCIETAT URBANA

Èxode rural → creixement de les ciutats → augment de les classes urbanes

• burgesia.
• classes mitjanes.
• proletariat.

Estratificació Social
(diferents barris, cultura, oci,...)

BURGUESIA INDUSTRIAL

Era escassa, bàsicament eren industrials tèxtils catalans.

A partir del 1r terç del s XX tenen més importància i consoliden la siderúrgica basca.

BURGUESIA FINANCERA

La burgesia industrial i financera es van integrar a les classes altes (alguns es van fusionar amb l'aristocràcia de sang)

CLASSES MITJANES

Funcionaris, treballadors dels comerços, administració i banca, metges, advocats, professors,...
Eren un grup heterogeni, fragmentat i amb grans diferències segons regions.

OBRERS INDUSTRIALS (proletariat)

Són la gran majoria, a causa de l'èxode rural i la industrialització de principis del s. XX.

Molt nombrosos a Catalunya, País Basc, Astúries i Madrid.

Millors condicions de vida que els jornaleros agrícoles, però...

• Llargues jornades laborals • Sous insuficients • habitatges insalubres • barris sense serveis

Protestes obreres i conflictiuitat social

NOVES FORMES DE SOCIETAT I CULTURA URBANES

Serveis: millora de transport (ferrocarril, metro, tramvia) i creixement dels mitjans de comunicació.

Educació: més alfabetització (centres educatius)

Lectura: + alfabetització = + gust per la lectura. Creació de la premsa de masses (influxant).

Oci: associacionisme, ateneus, casinos,...

Esport: augmenta la pràctica de l'esport.

